

Täysistunto

Tiistai 9.2.2021 klo 13.59—19.32

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 245/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 1/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 1/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, mietinnön esittely, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.35 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän on kysymys hallituksen esityksestä eduskunnalle tartuntatautilain muuttamisesta ja eräiden pykälien osalta väliaikaisesta muuttamisesta. Esittelyn alkuun haluan kerrata sen, minkätyyppiä muutoksia hallitus esittää tehtäväksi tartuntatautilakiin. Näitä on neljä kokonaisuutta.

Ensimmäinen on se, että esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn turvaamiseksi viimesijaisesta mahdollisuudesta alueellisesti tai valtakunnallisesti velvoittavasti muuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa.

Toinen kokonaisuus koskee sitä, että esityksessä ehdotetaan säädettäväksi edellytyksistä, joita noudattamalla erilaisia palveluja voidaan koronavirusepidemian aikana tarjota asiakkaille ja toimintaan osallistuville sillä tavoin turvallisesti, että uusien tartuntojen leviämistä voitaisiin mahdollisimman tehokkaasti estää. Näitä toimia ovat koronavirustaudin leviämisen estämiseen tähtäävien hygieniakäytänteiden edellyttämiseen, tilojen ja pintojen puhdistamiseen sekä riittävien etäisyyksien ylläpitoon liittyvät toimet. Jos nämä eivät riitä, alueellisen tautitilanteen niin vaatiessa toissijaisena keinona yleisten hygieniavaatimusten noudattamisen lisäksi kunta tai aluehallintovirasto voisi tehdä päätöksen, jossa se edellyttää elinkeinonharjoittajia ja muita toimijoita ryhtymään toimenpiteisiin, joilla estetään lähikontaktit asiakastiloissa ja muissa toimintaan osallistuville avoimissa tiloissa. Toiminnan harjoittaja voisi itse toteuttaa omaan toimintaansa parhaiten sopivan tavan järjestää toimintansa siten, että asiakkaiden ja osallistujien välinen lähikontakti olisi tosiasiallisesti mahdollista välttää. Ja sitten aivan viimesijaisena keinona esityksessä ehdotetaan, että kunta tai aluehallintovirasto voisi sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitettut elinkeino- tai muun toiminnan tilat määrääjäksi. Siihen on asetettu kuitenkin hyvin tiukat kriteerit.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

Kolmantena asiakokonaisuutena ehdotetaan säädettäväksi vastaavista hygieniavaatimuksista sekä tarvittaessa viranomaispäätöksellä toteutettavasta matkustajamäärien rajoittamisesta henkilöliikenteessä.

Ja neljäs kokonaisuus koskee ehdotusta, jossa säädetään mainittujen velvoitteiden valvonnasta.

Tähän sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn on antanut viisi valiokuntaa lausunnon, jotka on valiokunnan työskentelyssä otettu huomioon. Käyn tässä läpi muutamia keskeisiä kohtia meidän mietinnöstämme, erityisesti niitä kohtia, joissa hallituksen esitykseen kohdistuu muutoksia.

Otan ensinnä tämän terveydenhuollon ohjaamisen eli esitetyn 9 a §:n lisäämisen, johon perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan vakavaa huomiota sillä tavalla, ettei kyseinen esitys merkittävästi poikkea valmiuslain sääntelystä. Perustuslakivaliokunta näkee, että edes toimivaltuutta täsmentäen normaaliolojen lainsäädäntöön ei ole aivan asianmukaista tehdä tämäntyyppisiä muutoksia.

Tämän johdosta sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että 9 a § on tarkoitettu viime sijaisen ohjauksen välineeksi ja käytettäväksi vain tilanteissa, joissa palvelujärjestelmän toimintakyky on vakavasti uhattuna. Näin ollen pykälässä tarkoitettujen sääntelyn tarve ilmenee lähtökohtaisesti tilanteessa, jossa käsillä voivat olla myös valmiuslain tarkoittamat poikkeusolot. Valmiuslaissa on erityiset suojakeinot perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen sekä eduskunnan aseman varmistamiseksi. Edellä esitettyyn viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että tämä 9 a § sekä siihen liittyen 79 a § poistettaisiin.

Sitten haluan ottaa esille asian, joka on ollut esillä mediajulkisuudessa, jos ei laajasti niin poikkeuksellisen laajasti ainakin sosiaalisessa mediassa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenten saamista kansalaisyhteydenotoissa. Tämä liittyy täsmennykseen, jota ollaan esittämässä karanteenia ja eristämistä koskeviin tartuntatautilain pykäliin.

Kansalaispalautteissahan ollaan oltu varsin huolissaan siitä, että lapset voitaisiin eristää vanhemmistaan pelkän koronaepäilyn takia. Haluan ottaa tämän poikkeuksellisesti esille tässä esittelypuheenvuorossa sen takia, että tähän liittyy, voi sanoa, täydellinen väärinymmärrys. Tässä hallituksen esityksessä ei ole esitetty mitään tämänkaltaista sääntelyä. Päinvastoin, tässä halutaan lakiin ottaa nimenomaan säännökset siitä, että terveydenhuollon yksikön sijaan, jos lapsi tarvitsee eristää, karanteeni ja eristäminen toteutetaan nykykäytännön mukaisesti lähtökohtaisesti lapsen kotona silloin, kun se on lapsen edun mukaista. Voihan olla tilanteita, että lapsen edun mukaista on, että joudutaan eristämään sairaalaan, terveydenhuollon yksikköön tai tietenkin tilanteissa, joissa lapsi on sijoitettu kodin ulkopuolelle, sellaiseen asumisyksikköön. Mutta tämän väärinkäsityksen haluan kerta kaikkiaan oikaista.

Arvoisa puhemies! Otan esille seuraavana kohdan, johon liittyy valiokunnan mietinnössä muutosesityksiä, ja se liittyy ulkotilojen rajaamiseen mahdollisen elinkeinotoiminnan tilojen sulkemisen osalta. Tässä yhteydessä mietinnössään valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että säännöksen sanamuoto on siten rajattu, että se ei — toisin kuin hallituksen esityksen perusteluissa todetaan — koske lainkaan esimerkiksi hiihto- ja laskettelukeskuksia, joissa tulee kuitenkin noudattaa 58 d §:n mukaisesti tehtävää alueellista viranomaispäätöstä lähikontaktien välttämismuotoista, jos sellainen päätös tehdään, ja tietenkin noudattaa niitä hygieniavelvoitteita, mitä laki säättää jo lähtökohtaisesti.

Valiokunta korostaa liikunnan merkitystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta ja ehdottaa, että 58 g §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen liikuntamuotojen sul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

kemismahdollisuus rajataan vain sisätiloissa tapahtuvaan toimintaan. Lisäksi ehdotetaan eläintarhojen ulkotilojen jättämistä sulkemismahdollisuuden ulkopuolelle vähäisen tartuntariskin perusteella. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että 58 g §:n 5 momentin mukaan sulkemispäätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin taudin leviämiseksi. Lisäksi on otettava huomioon, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiseen.

Haluan jo tässä vaiheessa todeta, että hallituksen esitys jo sisältää erittäin tiukat kriteerit sille, että viime vaiheessa vain silloin, kun on välttämätöntä, näitä tiloja voidaan sulkea. Siellähän on kriteereinä paitsi tämä taudin ilmaantumisluvun 50/100 000 ylittyminen myös se, että alueella on tautiryppäitä, joita ei pystytä jäljittämään, ja ne aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen, sekä se, että tartuntojen määrän arvioidaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen. Näiden kaikkien pitää toteutua, jotta voidaan siirtyä tähän kaikista vakavimpaan — perusoikeuksien kannalta, elinkeinovapauden kannalta vakavimpaan — vaiheeseen eli rajoittamaan elinkeinotoimintaa sulkemalla joitakin tiloja.

Ja vielä otan esille viimeisen muutoksen, jonka valiokunta teki tähän, ja se liittyy voimaantumoon ja myös perustuslakivaliokunnan lausuntoon. Näiden muutostenhan, väliaikaisten muutosten, piti olla vuoden 2021 loppuun saakka voimassa, mutta perustuslakivaliokunnan lausuntoon liittyen valiokunta esittää mietinnössään, että nämä muutokset, jotka on tarkoitettu määräaikaisiksi, ovat voimassa 30. kesäkuuta 2021 saakka.

Valiokunnan mietintöön sisältyy myös kaksi lausumaa. Lausuma 1 koskee sitä, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee [Puhemies: Aika!] pikaisesti säännökset siitä, että tartuntatautilain 58 §:ssä tarkoitettujen asiakastilojen sulkemisen aiheuttamia taloudellisia menetyksiä korvataan elinkeinonharjoittajille. Ja, arvoisa puhemies, jos sallit, niin ihan lyhyesti vielä otan...

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Hyvin lyhyesti.

...tämän toisen lausuman, ja se koskee sitä, että me näemme pikaisen tarpeen tartuntatautilain muuttamiselle siten, että me estämme viruksen tulemisen rajojen yli Suomeen ja mahdollistamme turvallisen matkustamisen.

Tästä, arvoisa puhemies, mietintöön jätettiin yksi vastalause, joka koskee tiettyjä yksityiskohtia, mutta isossa kuvassa näistä esitetyistä muutoksista olimme kyllä hyvin yksimielisiä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten edustaja Turtiainen. Muistutan edelleen siitä, että meillä on puhemiesneuvoston päätös maskin käytöstä.

17.47 Ano Turtiainen at: Arvoisa puhemies! Korona tarttuu herkästi ihmiskontaktien kautta, kuten muutkin kausiflunssan tapaiset taudit. Kaikki tällaiset sairaudet voivat olla kohtalokkaita varsinkin heikkokuntoisille ja vanhuksille, ja näin on aina ollut. Kaikesta huolimatta yhteiskunnan pyörät täytyy pitää pyörimässä. Hallituksen esityksessä todetaan, että henkilöliikenteen merkitys koronaviruksen leviämisessä ei ole täysin selvää, samoin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

kuin ravitsemisliikkeiden on havaittu välittävän melko vähän tartuntoja. Silti juuri näitä aloja ollaan kurittamassa.

Arvoisa puhemies! Koronan vuoksi on ylireagoitu, ja sillä on tuhoiset seuraukset. Konkurssiaalto on tulossa, ja Suomi on ajautumassa taloudelliseen perikatoon, ja edelleen hallitus aikoo jatkaa ylireagointia poikkeustoimilla, ja se, jos mikä, haisee tarkoitushakuiselta. Sama porukka on viemässä meitä elpymispaketin myötä velkaunioniin ja velkavankeuteen. Kaikki tuo on vakavalla asialla leikkimistä. Itsenäisyydellämme ei pidä leikkiä.

Arvoisa puhemies! Olen jättänyt eduskunnalle ennakoivan toimenpidealoitteen pakko-rokotusten estämiseksi. Yle kyseli hiljattain kansanedustajilta kantoja pakkorokottamiseen. Meillä on hyviä esimerkkejä, mihin median aloittamat älyttömyydet voivat johtaa. Ensimmäisenä tulee mieleen ilmastolla huijaaminen.

Mediassa on jo puhuttu myös rokotepassista. Siis onko joku sitä mieltä, että ilman rokotetta ihmiset eivät saisi esimerkiksi matkustella vapaasti? Tartuntalakia on aiemmin tulkittu siten, että terveydenhoitohenkilöstöltä on vaadittu rokotuksia jopa irtisanomisen uhalla. Tällainen älyttömyys pitää kitkeä pois yhteiskunnastamme.

Arvoisa puhemies! Mietinnön vastalauseessa höperöimmät ilmeisesti ymmärtämättömyyttään vaativat jopa maskipakkoa. Nyt on ihan oikeasti aika lopettaa tämä pelleily. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Kiuru, minuutin vastauspuheenvuoro.

17.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turtiainen, te annoitte vähintään rivien välistä ymmärtää, että Suomessa olisi tulossa käyttöön rokotepakko, jonka vuoksi ryhdytte valtiopäivätoimiin sen estämiseksi. Tai tältä se ainakin saattoi vaikuttaa, kun tuota puheenvuoroa kuuntelin — jälkikäteen näemme pöytäkirjasta, kuinka lähelle tämä tulkintani osui. Mutta haluan korjata kyllä tuon tiedon tässä saman tien. Me emme ole suunnittelemassa väestön suojausta pakkorokottein vaan mahdollistamassa sen, että ihmiset, halukkaat, voisivat ottaa itsellensä rokotusuojan tätä covid-19-virusta vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen — ilmeisesti poissa. Edustaja Keto-Huovinen.

17.51 Pihla Keto-Huovinen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mietinnössä sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ehdota tässä vaiheessa tartuntatautilakiin otettavaksi säännöstä koronakoiratoiminnasta mutta katsoo hallintovaliokunnan tavoin, että koronakoirien kouluttamista ja hyödyntämistä taudin jäljittämiseksi on syytä selvittää ja arvioida. Kiinnostaisi kovasti tietää, mitä tämä tarkoittaa käytännössä. Miksi esimerkiksi tullikoirilla annettavaa virka-apua ei ole huomioitu tässä hallituksen esityksessä, vaikka ministeri Kiurukin on aiemmin viitannut nimenomaan tullikoiriin ja niillä tarjottavaan virka-apuun? Toki on totta se, että koirien suhteen tarvitaan lisäselvityksiä ja menetelmä ei ole mikään täydellinen taikatemppu, jolla ongelmat ratkeavat. On kuitenkin muistettava, että kaikkiin testausmenetelmiin liittyy omat ongelmansa. Mielestäni meidän on katsottava kaikki kortit ja hyödynnettävä kaikki mahdolliset keinot, jotta voimme pitää yhteiskuntaa mahdollisimman turvallisesti mahdollisimman auki. Siksi haluaisinkin tietää, mitä hallitus aikoo konkreet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

tisesti tehdä asian eteen, ettei tämä jää vain tyhjäksi kirjaukseksi, koska koiradiagnostiikan potentiaali on valtava eikä sitä tule jättää sivuun ja käyttämättä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi, vastauspuheenvuoro.

17.52 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puolesta voin todeta, että keskustelimme tästä koronakoiradiagnostiikasta ja ei valiokunta siihen negatiivisesti suhtaudu eikä varmasti hallitukseen. Kysymys oli nyt enemmänkin siitä — niin kuin muutamassa muussakin asiassa, jotka liittyvät tuohon vastalauseeseenkin — että halusimme kiireellisesti saada tämän muutoksen voimaan ja... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Mikki hävisi.

Anteeksi. — Tämänkin asia on sellainen, että jos olisi jotain säännöstä haluttu lakiin näistä koronakoirista, niin kyllä se olisi vaatinut tietenkin perusteellisen valmistelun ja miettimisen, miten se hoidetaan. Mutta haluan sen todella sanoa, että emme suhtautuneet tähän negatiivisesti.

Ja kun oli ajatuksia myös siitä, pitäisikö lakiin tulla maskipakko, niin ei siitäkään ollut mitään valmisteluja. Se olisi kyllä viivästyttänyt, jos me olisimme lähteneet näitä uudistuksia pohtimaan, viikkoja ja taas viikkoja. Näitä pitää erikseen miettiä mutta ei tässä yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

17.53 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt tartuntatautilain muuttaminen ja osin väliaikainen muuttaminen täällä salissa. Sitä on valiokunnassa käsitelty ja mietintö saatu, ja puheenjohtaja Lohi tässä hyvin sitä mietinnön kokonaisuutta aukaisikin. Sen verran tähän vielä palaan, että tässä oli tosiaan neljä eri aihealuetta.

Yksi oli se, että esityksessä ehdotettiin säädettäväksi sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn turvaamiseksi viimesijaisesta mahdollisuudesta alueellisesti tai valtakunnallisesti velvoittavasti muuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa. Tämä kohta oli kovin hankala ja monimutkainen ja meni osittain valmiuslain kanssa päällekkäin. Tämä pykäläkohta sitten päädyttiin valiokunnassa poistamaan, koska jos olisi tällainen tilanne, että pitäisi määrätä joku yksikkö, esimerkiksi sosiaalihuollon yksikkö, ottamaan vastaan terveydenhuollon asiakkaita ilman, että heillä on siihen osaamista, kokemusta, niin se olisi aika riskialtista ja potilasturvallisuus voisi vaarantua, ja oltaisiin kyllä jo hyvin poikkeuksellisissa oloissa muutenkin.

No, sitten tässä laissa oli näitä hygieniakäytänteitä, jotka ovat jo nyt pitkälti käytössä, mutta nyt ne ovat lakitasolla asti, ja se on hyvä asia.

Sitten täällä on ehdotettu, että kunta tai aluehallintovirasto voi sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitetut elinkeino- tai muun toiminnan tilat määräajaksi, ja tämän on kova toimenpide. Ja se onkin viimesijainen keino, milloin se voitaisiin ottaa käyttöön, ja siinä on erilliset kriteerit, joiden pitää täytyä, niin kuin puheenjohtaja Lohi tuossa edellä kertoi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

Sitten yksi kohta oli tämä matkustajamäärien rajoittaminen henkilöliikenteessä, joka on sekin iso asia, jos ajatellaan esimerkiksi lentoliikennettä, jossa pitäisi matkustajamäärää rajoittaa. Tai jos pitäisi lähiliikenteessä rajoittaa, niin millä tavalla niitä matkustajia laskeetaan? Onko se miten kannattavaa, ja joudutaanko toisaalta jättämään ihmisiä sitten pysäkillä? Kyllä esimerkiksi päiväaikaan, kun vuoroja on harvemmin ja koululaiset pääsevät kouluista, ne joukkoliikennevälineet ovat aika täynnä, ja eihän me voida ajatella, että lapsia jätetään sinne pakkaseen tienposkelle odottamaan. Siinä mielessä tämä kasvomaskivaikeus joukkoliikenteessä olisi hyvä työväline, jolloin voitaisiin enemmän ottaa matkustajia tai pitää sitä ehkä normaalissa matkustajamäärässä, jos olisi tämä kasvomaskivaikeus, -mahdollisuus huomioitu laissa. Sen takia valiokunta laitoikin mietinnössä tähän lauseeseen, että valiokunta näkee, että ministeriön tulisi selvittää liikennepalvelujen tarjoajien ja muiden elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia edellyttää kasvomaskin käyttöä asiakkailtaan. Tähän muun muassa myös liikenne- ja viestintävaliokunta kiinnitti huomiota.

Tässä yhteydessä haluaisin nostaa esille myös kulttuuritoimijat, jotka voisivat hyvin, jos olisi mahdollisuus kasvomaskivollisuuteen, muita turvarajoja huomioiden turvallisesti järjestää myös kulttuuritoimintoja. Olisi hyvä, jos sitäkin voitaisiin miettiä.

Eli tällaisia mahdollisuuksia olisi tietenkin voinut täällä olla enemmänkin. Samoin tämä koronakoiratoiminta, minkä edustaja Keto-Huovinen toi esille: On tietenkin tärkeitä, että koulutus koirien osalta jatkuu ja on mahdollista käyttää koiria jatkossakin, koska ei niitä yhtäkkiä sitten saada, jos semmoinen tilanne tulisi. Eihän koira koskaan voi olla välttämättä sataprosenttinen, mutta olisi tällainen seuloja: kun menee isoja liikennemääriä, niin voitaisiin hyvin käyttää ja sitten tarkentaa testillä. Ei näihin kannata suhtautua niin ylimalkaisesti tai ylimielisesti, etteikö niitä voisi hyödyntää. Työkaluja tarvitaan monenlaisia, ja sen takia myöskin sekä koronakoira- että kasvomaskiasia ovat edelleenkin tärkeitä. Ja haluan vielä täällä tuoda tähän kasvomaskiasiaan sen pointin, että kyllähän tämä asia on ollut esillä jo monta kuukautta ja tätä olisi ollut mahdollista valmistella, jos olisi haluttu, mutta ministeriöllä ja hallituksella on tässä selkeä poliittinen vastahanka, että he eivät halua tätä asiaa viedä eteenpäin.

Tärkeä asia, mihin otettiin lausumalla kantaa, oli nämä ulkorajat, että sieltä koronaa ei valu Suomeen. Nyt sitä valitettavasti on jo ehtinyt valua, uutta muuntovirusta, mutta on tärkeää, että on selkeät pelisäännöt, miten pääsee Suomeen. Onko se sitten testi tietyn ajan sisällä tehtynä vai rajalla tai rokotetodistus — näitä mahdollisuuksia pitäisi arvioida, ja kiirehdiin ministeriötä tuomaan tämä lakiesitys.

Ja sitten, mikäli joudutaan silti poikkeukselliseen tilanteeseen, [Puhemies koputtaa] että joudutaan näitä toimitiloja laittamaan kiinni, niin on jo olemassa korvausmahdollisuus näille yrittäjille, kun sehän ei ole heistä riippuvainen.

Haluan vielä nostaa tässä lopuksi esille, että lasten ja nuorten asema nostettiin tässä mietinnössä vahvasti esille. Valiokunta oli siitä hyvin yhtä mieltä, että lasten ja nuorten etu ja kokonaisarvio pitää huomioida, ja se on myöskin sitten sen takia tarkasti kirjoitettu myös tässä eristämiskohdassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

18.00 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Valiokuntamme, siis sosiaali- ja terveysvaliokunnan, puheenjohtaja edustaja Lohi perusteellisesti esitteli valiokunnan mietinnön,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

ja siihen ei ole mitään lisättävää. Sen takia pystyn oman sanomani tässä tiivistämään kyllä tähän paikalta pidettävään 3 minuutin puheenvuoroon.

Tässä tehtiin todella laaja kuuleminen. Laskin, että niiden viiden eri valiokunnan asiantuntijoita, joita kuultiin, oli yhteensä noin 200. Varmasti eduskunnassa on laajempiakin kuulemisia monien asioiden osalta ollut, mutta kun tässä kuitenkin teimme määräaikaista ja eräitä pykäläisiä tartuntatautilakiin, niin tämä oli todella mittavaa, varmasti se oli myös tarpeellista.

Kritiikkihän on tullut jossain määrin jo sieltä loppusyksyn kaikkein vaikeimmasta koronahuipusta alkaen siitä, miksi näitä pykäläiä ei olla saatu aikaisemmin. No, hallitushan jätti esityksensä jo ennen meidän istuntotaukoamme, ja esimerkiksi me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kuten myös lausuntovaliokunnassa, työskentelimme sitten tammikuun istuntotauon aikana, ja nyt tänne varsinaiselle ensimmäiselle työviikolle olemme saaneet tämän päätöskäsittelyyn, mikä on erittäin hieno asia.

Tässä valmiuslaki on mainittu muutamaan kertaan, ja olen ymmärtänyt, että se yleinen ajattelutapa kulkee nyt sitä latua, että me haluamme hyvin pitkälle säästyä siltä tilanteelta, että julistettaisiin poikkeustilanne ja sen myötä aktivoitaisiin tiettyjä valmiuslain pykäläiä. Tuo valmiuslain 86 §:hän nyt jää tietyllä tavalla juuri siihen käyttöön, kun me poistimme tästä tämän 9 a §:n, ja sitten 118 § on se, jolla vastaavasti voidaan sitten säädellä enemmän ihmisten liikkumista ja näitä asioita, joihin liittyviä kysymyksiä me sitten taas saimme kyllä sisällytettyä tähän lakiin.

Täytyy muistaa, että tässähän on kysymys nyt keinoista. Minusta valiokunnan puheenjohtaja korosti hyvin sitä, että kun on sellainen julkisuudessa oleva käsitys, että nämä tulevat heti voimaan tai nyt alkaa jotain dramaattisesti heti tapahtua, niin niinhän ei ole, vaan nämä ovat keinoja. Mutta nyt täytyy muistaa, mikä on se tilanne, missä keinoja tarvitaan. Tarkistin tuossa juuri tämän päivän koronartuntaluvut. Tänään on rekisteröity 438 uutta tartuntaa. Ilmaantuvuusluku kahdelta viikolta per 100 000 asukasta on nyt 94 — 18 päivää sitten se oli 64. Se on siis kahdessa ja puolessa viikossa noussut 50 prosenttia. Loppusyksyn korkein ilmaantuvuusluku oli 112, siellä joulukuun alussa, ja silloinhan, näin olen kuullut, valmiuslain käyttöönottoa vakavasti harkittiin, joten kyllä me vakavan paikan edessä Suomessa [Puhemies koputtaa] olemme, ja nämä pykälät ovat ehdottoman tarpeellisia. Saattaa olla, että näitä keinoja joudutaan myös [Puhemies koputtaa] käyttämään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkkinen.

18.04 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Koronatilanne on tällä hetkellä melko vakaa, mutta tilanne on räjähdysherkkä, ja mahdollisuus epidemian merkittävään pahenemiseen on todellinen. Erityisen riskin muodostaa muuntovirus, joka leviää perusmuotoa äärimmäisemmin, ja nyt me käymmekin kilpajuoksua muuntunutta ja aggressiivisesti leviävää virusta vastaan. Rokotusten eteneminen ja edessä siintävä kesä tuovat odotushorisonttiimme helpotusta, mutta helpotuksen aika ei ole vielä. Rajoitustoimia tarvitaan siis edelleen, ja lainsäädännön on mahdollistettava riittävät toimet väestön terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi.

Käsillä oleva lakimuutos antaa viranomaisille lisää alueellisia toimivaltuuksia viruksen leviämisen estämiseksi. Muutoksen myötä hygieni- ja väljyyssuositukset muuttuvat velvoittaviksi. Lisäksi tulee mahdollisuus sulkea korkean riskin tiloja kuten kuntosaleja. Nämä nyt tulevat uudet toimivaltuudet, rajoitusmahdollisuudet, ovat tärkeitä. Toivottavas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

ti niitä ei jouduta käyttämään, mutta voi olla, että joudutaan. Totean kuitenkin, että eivät tämä laki ja nämä uudet toimivaltuudet yksin mitään ratkaise vaan varovaisuutta tarvitaan edelleen, ja jos tilanne tulee erityisen pahaksi, niin silloin kuitenkin se valmiuslaki on se työkalu.

Arvoisa puhemies! Epidemian torjuntakeinoista säättäminen on tasapainoilua taudin leviämisen estämisen ja elinkeinovapauden turvaamisen välillä. Samalla, kun me estetään taudin etenemistä, pyritään minimoimaan elinkeinonharjoittajille aiheutuvat haitat. Toisaalta sääntelyllä myös mahdollistetaan elinkeinon harjoittamisen jatkuminen. Kun säädetään sulkemista kevyemmistä rajoitteista sekä toimenpiteiden asteittaisesta voimistumisesta sekä hillitään tartuntataudin leviämistä, mahdollistetaan myös elinkeinotoiminnan jatkuminen yhteiskunnassa ja ehkäistään toivottavasti yhteiskunnan ja talouden laajempia sulkuja. Terveys ja talous eivät oikeastaan olekaan vastakkain, vaikka tämä onkin tasapainoilua, vaan taudin mahdollisimman hyvä ja ennakkollinen torjunta on parasta myös taloudelle ja työllisyydelle.

Haluan tässä yhteydessä kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa ja muita valiokuntia ja lausunnon antajia lakiesityksen käsittelystä. Tähän, kuten valiokunnan puheenjohtaja esitti, tehtiin useita muutoksia ja täsmennyksiä hyvin tiiviissä työskentelyaikataulussa.

Kasvomaskeista totean sen verran, että kasvomasakit ovat tärkeä lisä yhtenä epidemian torjuntatyökaluna, mutta en näe, että me voisimme luopua muista varotoimista maskien avulla, ja kyllä me nähdään muista maista sekin, että maskit eivät valitettavasti ole mikään ihmelääke, vaikka hyvä lisä ovatkin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

18.07 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on saanut valmiiksi mietintönsä tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Olen erityisen iloinen siitä, että saimme valiokunnassa tuloksen, joka huomioi lasten ja nuorten oikeudet, ja siitä, että lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintojen ja harrastusten rajoittamisen tulee aina olla viimesijainen toimenpide.

Rajoitukset eivät siis nyt koske urheilua ja liikuntaa, joka tapahtuu ulkona, mikä tuntuu erityisen tärkeältä nyt ennen hiihtolomia tänä lumisena talvena. Myöskään eläintarhoja ei suljeta, paitsi ne osat, jotka ovat sisätiloissa. Olemme valiokuntakäsittelyssä huomioineet erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin.

Värderade talman! Jag är glad över att vi nått ett resultat i utskottet som tar fasta på barns och ungas rättigheter och att en begränsning av deras möjligheter till fritidsverksamhet och hobbyer alltid måste vara en sistahandsåtgärd. Vi måste i alla fall i alla situationer se till barnens helhetsvälmående.

Det är viktigt att alla beslut om strängare restriktioner eller avstängning av verksamhet både i utrymmen, trafikmedel och till exempel i nöjesparker måste föregås av andra åtgärder för att bromsa spridningen av viruset, såsom handhygien, tillräckliga avstånd, munskydd eller maximiantal personer som träffas. Bara ifall dessa åtgärder inte visar sig vara tillräckliga kan man kommun- eller regionvis gå över till striktare begränsningar.

I betänkandet ingår även en kläm som förutsätter en snabb utredning av hur privata aktörers inkomstbortfall ska ersättas ifall de lider av avstängning i mer än 14 dagar.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

Lagen om smittsamma sjukdomar är ett verktyg som gör det möjligt att snabbt kunna reagera i ett läge då viruset sprider sig oroväckande och andra åtgärder inte hjälper. Jag hoppas ändå att vi inte ska behöva ta i användning de nya paragraferna och i stället försöka hindra spridningen med hänsynstagande av andra genom vårt eget beteende.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

18.09 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tämä laki on tarpeellinen, mutta joitakin huolenaiheitakin siihen liittyy. Itse olin käsittelemässä tätä lakiesitystä talousvaliokunnassa, jossa pohdimme erityisesti elinkeinoelämän tilannetta. Tämän lain tarkoituksena on vähentää lähikontakteja, ja yhtenä, ehkä myöskin tietyllä tavalla äärivaihtoehtona on se, että elinkeinonharjoittaja joutuu sulkemaan tilojaan kerrallaan enintään 14 vuorokaudeksi. Jokainen ymmärtää sen, että lähes millä tahansa toimialalla siitä tulee aika nopeasti ongelmia yrittäjälle, kun ei saa tuloja ja kuitenkin pitää maksaa palkat ja vuokrat ja muut kiinteät kustannukset.

Myöskin perustuslakivaliokunta otti tähän kantaa sillä tavalla, että jos rajoitus kestää enemmän kuin yhden sulkemispäätöksen enimmäisrajaksi säädetyn 14 vuorokauden ajan, on taloudellisista menetyksistä suoritettava kohtuullinen kompensaatio. No, nyt sitten pitää pohtia, mikä on se kohtuullinen kompensaatio, ja tätä me pohdimme talousvaliokunnassa. Nimittäin yhdeksi vaihtoehtoksi on esitetty kustannustuen kaltaista muotoa. Nythän meillä on ollut täällä eduskunnassa käsittelyssä kaksikin erilaista kustannustukea, on ykkönen ja kakkonen. Niissä molemmissa on ollut se ongelma, että noin 70 prosenttia niistä hakemuksista on hylätty, ja se johtuu pitkälti siitä, että kriteerit ovat olleet aika tiukat. Niissä on muun muassa vaadittu, että liikevaihdon on täytynyt alentua vähintään 30 prosenttia, ja siitä ylimenevä osa on sitten voinut tulla huomioduksi näissä korvauksissa. Myöskin tuen suuruuden on täytynyt olla vähintään 2 000 euroa. Nyt on niin, että tosiaan aika moni yritys on jäänyt ilman tätä tukea. Näin ollen me otimme talousvaliokunnassa sen kannan, että jos ei tämäntyyppinen tuki kuin kustannustuki sovellu tähän, niin sitten on löydettävä jokin muu mahdollinen tukimuoto, jolla kompensoidaan elinkeinonharjoittajille näitä menetyksiä. Erityisesti huolenaiheeksi tulee se, että jos näitä ketjuuntuu monta peräkkäin, niin silloin tulee aika pitkiä kausia, jolloin elinkeinonharjoittaja ei saa lainkaan tuloja.

Yksi huomioon otettava asia on myöskin se, että tässähän jää ikään kuin 14 vuorokauden omavastuu aina yrittäjälle, koska siltä ajalta lähtökohtaisesti ei saa korvauksia. Ja sitten vielä sekin, arvoisa puhemies, että tässähän ei oteta myöskään loppuasiakkaiden vaateita huomioon, eli esimerkiksi jos kuntosalilla on jollain henkilöllä vaikkapa kuukausikortti ja hän ei pääsekään sinne salille, niin voi olla, että sitten asiakkaallakin on vaateita sitä kuntosaliyrittäjää kohtaan. Näihin asioihin ei otettu tässä mietinnössä, arvoisa puhemies, kantaa, mutta olen kuitenkin tyytyväinen siitä, [Puhemies koputtaa] että valiokunta otti lausumaehdotuksen, jossa otetaan kantaa siihen, [Puhemies koputtaa] että näitä kustannuksia pitää pystyä elinkeinonharjoittajalle kompensoimaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

18.13 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Jag har varit med och behandlat lagförslaget i grundlagsutskottet och varit med och godkänt utlåtandet till lagförslaget om ändringar av

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

smittskyddslagen. De flesta ändringarna är temporära men utgör en inte helt okomplicerad juridisk helhet. Därför har utskottet också hört många sakkunniga i ärendet.

Grundlagsutskottet slår bland annat fast att de temporära ändringarna får vara i kraft till maximalt den 30 juni, inte till den 31 december som regeringen föreslog. Det här följer helt den linjedragning som utskottet tidigare också gjort både med beredskapslagens förordningar och andra begränsningar för att säkerställa att åtgärder som har effekter på grundlagsenliga rättigheter inte kan vara i kraft längre än nödvändigt. Den här ändringen har nu gjorts av social- och hälsovårdsutskottet på ett helt korrekt sätt.

För tillfället pågår omfattande vaccineringsverksamhet som förhoppningsvis ska kunna öka takten i vår, och vi vet inte hur läget kommer vara i sommar. Förhoppningsvis är det så bra att den här lagen inte behöver förlängas utan att vi i stället kan börja leva mer normalt igen. Det kommer framtiden utvisa, men riksdagen vill ändå att man granskar det epidemiska läget mer ofta än mer sällan då man föreslår den här typens verktyg. Därför kommer de temporära ändringarna vara i kraft i cirka fyra månader, inte 10 månader som föreslagits. Om det finns fog att förlänga dem behövs i så fall ett nytt förslag till riksdagen i slutet av maj eller tidigt i juni.

Själva lagförslaget handlar om att kunna göra många av dagens frivilliga rekommendationer till beslut från ansvariga smittskyddsmyndigheter. Det ger också möjligheter att begränsa en del verksamheter och maxantalet som kan samlas för vissa aktiviteter och på vissa platser, exempelvis köpcentrums allmänna utrymmen eller gym. Det ger också möjlighet att begränsa maxantalet i kollektiva fortskaffningsmedel med maximalt 50 procent. Det betyder att färjornas kapacitet skulle kunna begränsas med så mycket. Det är något som flera rederier redan har som frivillig begränsning i dag och som beslutats av dem själva.

Det är ändå viktigt att understryka att dessa begränsningar inte träder i kraft automatiskt, och jag hoppas själv att de inte naturligtvis behöver användas alls. Lagen bara möjliggör att dessa åtgärder vidtas av ansvarig smittskyddsmyndighet. Det betyder också att det med dessa möjligheter kommer mer ansvar för kommuner och för regionalförvaltningsverk. Riksdagen har inte en möjlighet att lägga in veto mot detta, vilket riksdagen har med beredskapslagen, utan här delegeras nu makt temporärt till smittskyddsmyndigheter i enlighet med den regionala approach som man haft.

På Åland är det frågan om Ålands landskapsregering eller någon annan av självstyrelsens myndigheter som får den här uppgiften av lagen. För att man ska få använda sig av dessa begränsningar behöver vissa incidenstal gällande antal smittade överskridas, 25 eller 50 per 100 000 de senaste 14 dagarna. Vissa kommuner och regioner i Finland, exempelvis Åland, skulle i dag inte få ta i bruk några av dessa begränsningar eftersom smittoläget är så bra i områdena. På så vis säkerställer man att inga begränsningar kan vidtas utan att det finns motiv för det. Att exempelvis kunna begränsa köpcentrums allmänna utrymmen, gym eller maxantalet på en färja har ju nämligen påverkan på grundlagsenliga rättigheter såsom näringsrätt och skydd av egendom, men kan begränsas med hänsyn till social trygghet och rätten till liv. Hur som helst understryker grundlagsutskottet också att det är viktigt med ekonomisk kompensation från staten till de verksamheter som i så fall drabbas, något också ekonomiutskottet har lyft upp, på samma sätt som till restaurangerna i våras.

Dessa begränsningar, ärade fru talman, får också tas i bruk på Åland, men enbart ifall landskapsregeringen vill använda sig av verktygen, så även om kriterierna uppfylls kommer begränsningar inte börja gälla på Åland utan landskapsregeringens aktiva beslut. Det här följer således helt och hållet upplägget i den vanliga smittskyddslagen, något som man

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

avviker från gällande regleringen av restaurangerna. Ur ett självstyrelsepolitiskt perspektiv är regleringen om restaurangerna i praktiken mer komplicerad och juridiskt avvikande än vad som här föreslås då beslutsmakten i detta fall helt och hållet stannar på Åland.

Okomplicerade är den här typens lagförslag ändå inte heller ur självstyrelseperspektiv. Just därför hörde grundlagsutskottet Ålands landskapsregering i ärendet. Ur självstyrelsens perspektiv är det ur ett mer teoretiskt avstamp intressant att diskutera ifall de här ändringarna går in på självstyrelsens behörighet eller inte. Smittsamma sjukdomar är enligt självstyrelselagen helt och hållet rikets lagstiftningsbehörighet, men är det också det om man utvidgar tillämpningsområdet? Här kan det argumenteras på olika sätt, men det är ändå en sak som inte grundlagsutskottet tar ställning till eftersom det inte är utskottets uppgift. Ifall man vill klargöra det måste man i så fall låta högsta domstolen, som enligt lagen är ansvarig för den saken, göra det.

Grundlagsutskottet är ändå mån om att understryka att det är självstyrelsen som på Åland är den myndighet som fattar aktiva beslut i frågan om eventuella åtgärder. Det här var något grundlagsutskottet fäste uppmärksamhet på också gällande begränsningarna om restaurangerna, där vi i utskottet inte såg några hinder för att de aktiva besluten om de begränsningarna också skulle fattas på Åland, av landskapsregeringen, och inte av statsrådet i Helsingfors. Här blir den beslutsmakten dock kvar på Åland, och landskapsregeringen avgör ifall man vill använda verktygen om smittoläget på Åland är så högt att lagen får användas.

Arvoisa rouva puhemies! Ahvenanmaan maakunnan hallitus tai jokin toinen hallintovastuun saanut itsehallinnon viranomainen päättää Ahvenanmaalla käyttöön otettavista rajoituksista. Jotta näitä rajoituksia voitaisiin ottaa käyttöön, tulee tiettyjen ilmaantuvuusluku-
jen ylittyä: joko 25 tai 50 tartuntatapausta 100 000:ta henkeä kohti viimeisten 14 päivän aikana. Jotkut Suomen kunnista ja alueista, esimerkiksi Ahvenanmaa nyt, eivät tänä päivänä saisi ottaa käyttöön näitä rajoituksia, sillä tartuntatautilanne on niin hyvä. Niin varmistetaan, ettei rajoituksia voi ottaa perusteettomasti käyttöön. Tämä on oikein hyvä varaventiili, joka samalla toimii porkkanana, jolla varmistetaan, että kannamme kaikki yhdessä vastuumme pitämällä tartuntatautiluvut alhaisina. Näin yhteiskunta voi toimia normaalimmin eikä rajoituksia tarvita.

Arvoisa puhemies! Itsehallinnon näkökulmasta on teoreettisemmalta pohjalta mielenkiintoista keskustella, puuttuvatko nämä muutokset itsehallinnon toimivaltaan vai eivät. Tarttuvat taudit ovat kokonaan valtakunnan lainsäädäntövallassa, mutta ovatko ne myös siinä tapauksessa, jos soveltamisaluetta laajennetaan? Tässä yhteydessä voidaan argumentoida eri tavoin, mutta perustuslakivaliokunta ei ota tähän kantaa, sillä se ei ole valiokunnan tehtävä. Perustuslakivaliokunta korostaa kuitenkin, että itsehallinto on Ahvenanmaalla se viranomainen, joka tekee aktiivisia päätöksiä mahdollisista toimenpiteistä. Tähän perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota myös ravintoloita koskevissa rajoituksissa, sillä emme nähneet valiokunnassa esteitä sille, että aktiiviset päätökset koskien rajoituksia tehtäisiin Ahvenanmaalla maakunnan hallituksen toimesta eikä Helsingissä valtioneuvoston toimesta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: tässä tapauksessa päätösvalta pysyisi kuitenkin Ahvenanmaalla ja maakunnan hallitus päättää, halutaanko työkaluja käyttää sellaisessa tapauksessa, jossa tartuntatilanne on niin korkealla tasolla, että lakia voidaan käyttää Ahvenanmaalla. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

18.21 **Joakim Strand r:** Tack, värderade talman! Taitaa olla nyt aika lailla tasan vuosi siitä, kun nämä ensimmäiset koronataipaukset ilmenivät Suomessa.

Det är ungefär exakt ett år sedan de första coronafallen i Finland, och vi står nu än en gång för en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar. Här har sagts mycket och jag tänker inte förlänga debatten.

Muun muassa edustaja Kauma toi hyvin esiin elinkeinoelämän näkökulman ja ne asiat, joista olemme talousvaliokunnassa puhuneet. Täytyy sanoa, että siellä Kauma ja moni muu opposition edustaja on erinomaisesti tehnyt kyllä työtä tässä yhdessä meidän kanssamme, varsinkin kun ollaan pyritty peilaamaan elinkeinoelämän näkökulmaa. Tänä aiemmin puhuttiin ravintoloista ja varmaan puhutaan tänään myöhemminkin, mutta siinäkin tapauksessa pitäisi jatkuvasti muistaa se toinen puoli, se, että sielläkin on 77 000 ihmistä töissä, aika lailla matalapalkkaista, nuorta väkeä. Perheet mukaan lukien asia koskee sielläkin yli sataatuhatta ihmistä.

Så det här har det senaste året varit en balansgång mellan hälsa och ekonomi, och på det sättet går de ju hand i hand, att om hälsoläget är väldigt dåligt så går det inte heller bra för ekonomin. Men man måste alltid komma ihåg den andra sidan av kakan, och därför är jag själv nöjd med att den här inte är i kraft längre än till 30.6.

Elikkä toivotaan, että tilanne nyt kesällä olisi semmoinen, että voitaisiin pikkuhiljaa päästä eroon näistä rajoituksista, ja kehotan kaikkia ottamaan rokotteen ja käyttämään maskia. Kuten kollega Rehn-Kivi hyvin totesi, paljon tässä on kiinni ihan meidän omasta käyttäytymisestämme.

Det allra mesta beror på vårt eget beteende, oavsett vilka begränsningar eller annat som finns. Rehn-Kivi tog också upp det här ur näringsidkarens inkomstbortfalls synvinkel — jag hoppas verkligen det är staten som står för fiolerna i de fall när regioner eller kommuner själva går in för begränsningar.

Elikkä oletan, että valtio kyllä sitten korvaa näille elinkeinonharjoittajille mahdolliset menetykset, ettei se lankea kunnille tai seuduille, ettei tule sellaista tilannetta, että tavallaan ollaan sitten sulkematta tai jotain näitten korvausten pelon vallassa tai muuta. Tähän ehkä toivoisin ministeriltä kommenttia, jos onnistuu. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

18.23 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Olen juristi ja joskus toiminut eduskunnan perustuslakivaliokunnassa neljä vuotta puolueeni valiokuntavastaavana. Mutta nyt en ehkä ihan jaksa ottaa tätä perustuslakinäkökulmaa vaan puhun vähän vapaammin — toivottavasti osuu kuitenkin jossain määrin myöskin perustuslakiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

Koronaviruksen torjumiseksi yhteiskunnan on tehtävä monia uhrauksia, ja kaikkien on tavalla tai toisella osallistuttava yhteisiin talkoisiin viruksen leviämisen estämiseksi. Kaikissa rajoitustoimissa on silti tietysti otettava huomioon niiden laajemmat vaikutukset, jotka voivat olla terveyden ja hyvinvoinnin sekä talouden kannalta erittäin merkittäviä. Näin on esimerkiksi lasten ja nuorten harrastustoiminnan kohdalla. Siksi lasten ja nuorten ryhmäharrastukset tulisi mahdollisuuksien mukaan sallia pandemiasta huolimatta, sillä niiden vaikutus lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin on kiistaton.

Arvoisa puhemies! Sama koskee osittain myös aikuisten liikuntaharrastuksia. Aikuisten on syytä pidättäytyä ainakin koronan leviämisalueilla ryhmäliikunnasta, mutta yksin tehtävä liikunta olisi tärkeää sallia. Tartuntariski ei nykytiedon valossa ole kuntosaleilla kovin korkea, kunhan etäisyyksiä kunnioitetaan ja hygieniasta pidetään hyvää huolta. Talviseen vuodenaikaan kelit ovat ulkoliikuntaa ajatellen usein arvaamattomat ja välillä niin kävely, juoksu kuin hiihtokin ovat haastavia. Yleisen jaksamisen, hyvinvoinnin ja mielenterveyden vuoksi olisi tärkeää jättää mahdollisuuksia myös sisäliikuntaan, esimerkiksi kuntosalien, tenniksen, sulkapallon ja muiden koronaystävällisempien lajien myötä. Yksityisten liikuntapaikkojen sulkeminen olisi tässä tilanteessa mielestäni virhe, aivan kuten myös nuorten harrastustoiminnan rajoittaminen. Taloudelliset menetykset on kuitenkin korvattava yrittäjille, jos sulkemisiin kuitenkin päädytään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

18.25 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Vielä meidän vain täytyy edelleen jaksaa taistelua tämän viruksen kanssa. On huomattavissa, että moni alkaa siihen väsyä, ja on jopa kuultu vähätteleviä puheenvuoroja, jopa tänään tässä salissa, mutta kuten ministeri Kiuru hyvin sanoi, kyllä meidän täytyy edelleen tunnistaa ja tunnustaa tämän tilanteen vakavuus ja se, että emme ainakaan tilastojen mukaan ole menossa helpompaan suuntaan, vaan päinvastoin. Tiedetään kuitenkin se, että rokoterintamalla on tulossa helpotusta, ja toivotaan, että rokote kattavuus lisääntyy sitä vauhtia kuin on odotettavissa ja toiveena. Toivottavasti myös kesä tuo helpotusta virusrintamalla. Mutta edelleen meidän on mietittävä niitä keinoja, joilla me pystytään ennakoivasti varautumaan pahenevaan tilanteeseen, ja siitä tässä on kyse.

Ei ole kyse siitä, että ottaisimme rajuja toimia käyttöön nyt tänään ja tässä ja joka paikassa, vaan nyt annetaan valtuuksia alueellisille ja paikallisille viranomaisille tehdä niitä ennakoivia nopeita toimia ja tiukempia rajoituksia. Tietysti erityisesti tässä noudatetaan hallituksen hybridistrategiaa ja mennään porrastetusti näissä toiminna. Ja nyt tietysti tämä leviämisvaiheessa oleva kunta tai leviämisvaiheessa oleva alue on se keskeinen, mitä tässä keskustelussa on nyt todettu. Elikkä leviämisvaiheessa voitaisiin jopa sulkea kahdeksi viikoksi asiakkaiden ja osallistujien käyttöön tarkoitetut elinkeino- tai muun toiminnan tilat, joissa on erityinen tartuntamahdollisuus, esimerkiksi liikuntatilat.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenten on tietysti aina mietittävä asioita terveysturvallisuus etunenässä, ja kuitenkin me tunnistettiin valiokuntakäsittelyssä hyvin paljon niitä huolia ja asioita, mitä eri valiokunnat lausunnoissaan meille lähettivät ja mitä lukuisissa asiantuntijakuulemisissa tuli esiin. Tietysti se, mistä tässäkin salissa on tänään puhuttu, on lasten ja nuorten asiat ja se, että jos heiltä vähennetään harrastustoimintaa, niin miten se pystytään huomioimaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitääkin tärkeänä, että lasten ja nuorten harrastustoiminnan mahdollistaminen pyritään rajoitusten toteuttamisessa turvaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

maan terveysturvallisuus huomioon ottaen, ja on tärkeää, että rajoitustoimien vaikutuksista lapsiin ja nuoriin kerätään tietoa jatkuvasti ja vahvistetaan lapsivaikutusten arviointia, kun näitä rajoitustoimenpiteitä tehdään. Taloudesta meillä on kaikilla huolia, ja siitä myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt ihan lausumaehdotuksen, samoin kuin rajaturvallisuudesta. On monia asioita, jotka koetaan yhteisesti tärkeinä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

18.28 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää alkuun erittäin hyvistä puheenvuoroista, joita täällä lukuisat edustajat ovat käyttäneet, muun muassa edustajat Kauma ja Strand ja niin edelleen, ja kiinnittäneet huomiota myös tähän elinkeinoelämän näkökulmaan.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta mietinnössään toteaa, että ”Suomen tilanne on alkuvuodesta ollut maltillinen sekä tartuntamäärien että terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden suhteen”, ja isossa kuvassa edelleen käsittääkseni on tällainen se tilanne, etenkin kun vertaamme moniin muihin Euroopan maihin. Kysymys onkin nyt siitä, että näillä muutoksilla annetaan lisää työkaluja käyttöön tarvittaessa, mutta ei pelkästään tarvittaessa, vaan kuten täällä myös liikenteen rajoitusten osalta valiokunta lisäsi, ainoastaan siinä tilanteessa, että lain edellytykset täyttyvät ja se on välttämätöntä epidemian torjumiseksi.

Nämä eivät siis ole semmoisia, että laitetaan nyt kaiken varalta, että ei ainakaan lähde leviämään, vaan pitää olla tilanne, jossa on välttämätöntä. Pitää muistaa, että näillä rajoituksilla äärimmillään käytettynä, jos mennään vaikkapa sulkemaan liiketiloja, on paitsi taloudellista merkitystä myös — jos ryhmäliikuntatiloja ja kuntosaleja suljetaan — meidän hyvinvointiamme, ihmisten hyvinvointia ja kansanterveyttäkkin, heikentävä vaikutus. Sen takia meidän pitäisi lähteä nyt siitä, että me kaikki toivomme, että näitä ei tarvitsisi ottaa käyttöön ja epidemia pysyisi niin maltillisena Suomessa edelleenkin, että ei tarvitsisi mitään osin käyttää näitä työkaluja, mitkä rajoittavat elinkeinotoimintaa. Mutta jos niitä joudutaan käyttämään, niin silloin tämä lausumaehdotus on, että kyllä hallituksen pitää lähteä rakentamaan joko kustannustuen yhteyteen tai erillisenä välineenä tukimekanismi, kuten perustuslakivaliokunta lausunnossaan toteaa, niin että ainakin niissä tilanteissa, joissa sulkeminen on yli kaksi viikkoa, maksetaan kohtuullinen kompensatio niistä menetyksistä, joita syntyy elinkeinotoiminnalle.

Kaiken kaikkiaan haluaisin itse todeta tästä koronatilanteesta, että toivoisin, että se yhteinen viesti olisi nytten meiltäkin sen tyyppinen, että jaksetaan vielä hetki, nyt tarvitaan rajoitustoimenpiteitä, mutta tulevaisuudessa näyttää olevan parempi tilanne. Ei siis sellainen viesti, että nyt oltaisiin lyömässä joitain kovia piippuun, kovia rajoituksia. Niitä otetaan vain jos ne ovat välttämättömiä, koska kaikki rajoituspuheet ja puheet siitä, että nyt pitää koventaa linjaa, luovat elinkeinoelämään ja yrittäjiin, jotka ovat nyt valtavassa ahdingossa, lisää epävarmuutta ja tuskaa, ja semmoista meidän ei tule lisätä, vaan luodaan nyt toivoa. Me tarvitaan rajoitustoimia vielä, pandemia ei ole ohi, mutta edessä päin on valoisampi tulevaisuus — kevättä kohti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Keto-Huovinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

18.31 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi totesi aiemmin valiokunnan puheenjohtajana, ettei koronakoiriin suhtauduttu negatiivisesti vaan koronakoirien mukaan ottaminen nyt olisi viivästyttänyt tätä lain voimaantuloa.

Kuten aiemmin totesin, koiradiagnostiikka on valtava potentiaali, ja jo nyt on nähty, että vaikka meillä on rokotteet, niin tämä tilanne ei ole ihan heti ohitse, ja tämä tuskin tulee olemaan myöskään viimeinen pandemia.

Kysyisinkin vielä, mitä konkreettisia toimia hallitus on asian osalta tehnyt, jotta koiradiagnostiikka voisi olla osa hybridistrategiaa niin nyt kuin tulevaisuudessa, ja onko lainsäädäntötoimiin ryhdytty virkakoirien toimintaedellytysten varmistamiseksi, koska saamieni tietojen perusteella muun muassa Tullissa oli jo aloitettu ja koulutuskin eteni siellä hyvin mutta se lopetettiin, koska lakiin ei tullut toimivaltasäännöksiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juuso.

18.32 **Kaisa Juuso ps:** Arvoisa rouva puhemies! Otin puheenvuoron tässä varmistaakseni vain, että meidän pykälämuutosesitykset eivät jää esittämättä, kun en tiennyt, tuleeko tässä vielä sitten yksityiskohtainen käsittely. Voinko esittää tässä nämä pykälämuutokset?

Puhemies Anu Vehviläinen: Hetkinen, pikku selvitys tähän näin. — Eli tämä käsittely keskeytetään ja huomenna ennen äänestyksiä tehdään ne yksityiskohtaiset esitykset. Eli keskeytämme hetken päästä tämän istunnon, kunhan on puhujalista käyty loppuun, ja huomenna jatkamme tätä ensimmäistä käsittelyä ja sen jälkeen sitten äänestämme. — Ja sitten edustaja Ovaska.

18.33 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelun alussa käytiin aika värikästäkin keskustelua maskipakosta. Se nyt ei ole enää onneksi tässä sillä tavalla korostunut, mutta haluaisin kysyä vielä, onko ollut laajemmin valmistelun yhteydessä puhetta maskipakosta ja siitä, että jos tilanne todella vaikeutuu, niin onko siihen mahdollisesti valmiuksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

18.34 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän mahdollisuudesta kiittää myös eduskuntaa. Viidessä valiokunnassa tehtiin valtava työ ja se tehtiin tämän perinteisen istuntokauden ulkopuolella. Jokainen kansanedustaja, joka on venynyt näissä talloissa, on ollut kyllä todella hienosti isänmaan asialla.

Olen kiitollinen ja iloinen siitä, että näitä uusia valtuuksia nyt saadaan. Me olemme jo kesällä aloittaneet tämän lainsäädännön valmistelun, ja koko syksy näitä yksityiskohtia siten jankattiin sen lokakuisen yleisen esittelyn jälkeen, joka myös oppositiolle tehtiin. Sen jälkeen saimme tämän lopulta joulukuussa tänne eduskuntaan, mikä kertoo siitä, että näiden perusteiden esittäminen ongelmattomasti välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuusvaatimusten näkökulmasta onnistui, mutta se vaati kyllä todella huolellista ja aikaa vievää valmistelua, ja on hienoa, että me tänään olemme tässä tilanteessa.

Nämä ehdotetut muutokset, jotka tässä on, ovat nimenomaan sellaisia, jotka luonteeltaan vielä edelleen sääntelyä täsmentävät, ja siltä osin olen kovin iloinen siitä, että ollaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2021 vp

saatu tämä esitys nyt tänään täältä ulos. Myös nämä ponnet, jotka tässä on, ovat juuri nauhan kantaan tässä ajassa, olennaisia havaintoja siitä, mitä pitää tehdä.

Rajalain osalta me tulemme tuomaan tämän esityksen mahdollisimman pian. Tänään on saatu kyllä läpimurtoa myös siinä valmistelussa aikaan, eli oletan, että voin näitä hyviä uutisia teille aika pian tuoda.

Mitä tulee sitten tämän jatkoon, niin nythän tässä keskustelussa kovasti spekulointiin, millä aikataululla nämä asiat pannaan toimeen. Ensinnäkin tehtävänä on päivittää tämä hybridistrategia, jolla nämä kaikki nykyiset rajoitustoimet ja sosiaali- ja terveysministeriön ohjaus kentälle annetaan. Sitä hybridistrategiaa päivitetään heti, kun me saamme tämän kokonaisuuden ulos. Tänään käsitin, että ensi viikolla voitaisiin olla siinä tilanteessa, että ehkä keskiviikkona näin kävisi. [Puhemies koputtaa] Eli me hyvin nopeasti päivitämme tämän hybridiohjelman tarjoamaan kunnille, [Puhemies koputtaa] aveille sekä näille pandemiaryhmille kättä pidempää epidemian hallinnan tehostamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska. — Ei ollutkaan puheenvuoroa. — Sitten edustaja Reijonen.

18.37 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tartuntataudit ovat aina vakava asia, ja ne on otettava vakavasti. Tämä lainsäädäntö on ollut iso haaste, ja tässä melko yksimielisesti on menty eteenpäin.

Ehkä jatkossa toivoisin, että jos tulee tällaisia kriisejä eteen ja joudutaan tällaisiin isoihin asioihin menemään, niin heti alussa nimettäisiin vastuuministeri tällaisiin tapahtumiin. Nyt tässä korona-aikana olisin kaivannut semmoista, että heti, ripeästi olisi nimetty vastuuministeri. Se olisi voinut auttaa jossakin vaiheessa. Se on ehkä toive tulevaisuutta varten. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Asian käsittely keskeytettiin.